

בש"פ 3730/14 - מדינת ישראל נגד טארק דוויק

בבית המשפט העליון

בש"פ 3730/14

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העוררת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: טארק דוויק

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק
מ"ת 41999-09-13 שניתנה ביום 21.5.2014 על ידי
כב' ס' הנשיא מ' דרורי

תאריך הישיבה: ד' בסיון התשע"ד (2.6.2014)

בשם המבקשת: עו"ד ארז בן-ארויה
בשם המשיב: עו"ד יעקב קמר, עו"ד מירב זמיר

החלטה

ערר על החלטתו מיום 21.5.2014 של בית המשפט המחוזי בירושלים (מ"ת 41999-09-13), בגדרה דחה את בקשת העוררת לעיון חוזר וקיבל את בקשת המשיב לעיון חוזר. בהחלטה נקבע כי המשיב, המצוי במעצר בית, רשאי לצאת לעבודה בליווי מפקח. הרקע לערר פורט בהחלטה קודמת של בית משפט זה ((בש"פ 7856/13 מדינת ישראל נ' דוויק (25.11.2013), החלטת השופטת א' חיות), (להלן: בש"פ 7856/13)) ועל-כן הדברים שנסקרו בהחלטה הנ"ל יובאו להלן רק בתמציתם.

1. ביום 27.9.2013 הוגש כתב האישום המקורי נגד המשיב ונגד בן-דודו מאהדי דוויק (להלן: מאהדי). בהמשך הוגש כתב אישום מתוקן נגד המשיב ונגד מאהדי, המייחס למשיב ביצוען של העבירות הבאות: חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) ונשיאת נשק שלא כדין לפי סעיף 144(ב) לחוק. על-פי המתואר בכתב האישום, בשנת 2013 פרץ סכסוך בקרב בני משפחת דוויק המתגוררים באותו בניין בענאתה החדשה שבירושלים. הסכסוך נסוב סביב התנהלות חיי הנישואין של אחותו של המשיב הנשואה לבן-דודו, שהוא אחיו של מאהדי. ביום 14.9.2013 התפתח עימות בין משפחת המשיב לבין משפחתו של מאהדי בנוגע לשאלה היכן תשהה אחותו של המשיב (יחד עם התינוק שנולד לה ולבעלה כשבוע לפני כן) - האם במחיצת הורי המשיב או עם אמו של מאהדי. תחילתו של העימות בהרמת קול וחילופי צעקות, אך הוא התדרדר במהרה, עד שהמשיב שלף אקדח וירה לכיוונם של מאהדי ואחיו. בתגובה ירה מאהדי לעבר המשיב. כתוצאה מהירי נפצעו המשיב, אמו של המשיב ומאהדי, כאשר המשיב אושפז למשך תקופה ממושכת בשל פציעותיו. הקטטה לא הסתיימה עם חילופי היריות, ובהמשך ירה מאהדי למוות באביו של המשיב. בגין כך יוחסה למאהדי עבירת רצח.

הליכי המעצר

2. במקביל להגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצר המשיב עד לתום ההליכים. בדיון בבקשה שהתנהל ביום 3.10.2013 קבע בית משפט קמא כי קיימות ראיות לכאורה וכי קיימת עילה למעצר המשיב. לעניין הראיות לכאורה, נקבע כי "מבין השיטין של תשובת עו"ד סוואעד [סנגורו דאז של המשיב - צ.ז.] עולה כי גם הוא מסכים לכך שיש ראיות לכאוריות", ועל-כן לא התקיים דיון מפורט בעניין זה. בית המשפט הורה על הכנת תסקיר מעצר שיתייחס למסוכנות הנשקפת מהמשיב ולחלופת מעצר שהציע בא-כוחו. עובר לדיון שהתקיים ביום 23.10.2013 טרם הוכן תסקיר מעצר, אולם בית המשפט קיים דיון בו נבחנו המפקחים שהציג המשיב במסגרת חלופת המעצר שהציע. בתום הדיון קבע בית המשפט כי המשיב ישוחרר למעצר בית מלא בבית דודתו בבית חנינא. בהחלטתו ציין בית המשפט המחוזי כי בעזרת מאמצי תיווך שנעשו על-ידי בני משפחה שונים, שוררת כעת הודנה בין המשפחות, ובנוסף צוין כי המשיב נעדר עבר פלילי וחווה פציעה קשה ואובדן אב כתוצאה מהאירועים. בכך, לשיטת בית המשפט, היה כדי להפחית מהמסוכנות הנשקפת ממנו.

(א) הערר הראשון

3. המדינה עררה על ההחלטה הנ"ל. במהלך הדיון בערר התעוררה שאלה באשר לקיומן של ראיות לכאורה ועל-כן נקבע כי: "התיק יוחזר לעיון חוזר בסוגיית הראיות לכאורה ועילת המעצר - לבית המשפט המחוזי הנכבד ... זאת נוכח אי הבהירות באשר לשאלת הסכמת סנגורו הקודם של המשיב לקיומן של ראיות לכאורה והעובדה שלא נעשה דיון מפורט בסוגיה זו קודם לכן" (בש"פ 7253/13 מדינת ישראל נ' דוויק (24.10.2013), החלטת השופט ח' מלצר). בעקבות החלטה זו התקיים בבית משפט קמא דיון בשאלת הראיות לכאורה, וביום 18.11.2013 נקבע כי על אף כרסום משמעותי בראיות שבידי התביעה, לא ניתן לקבוע כי אין בידיה ראיות לכאורה. לפיכך הורה בית משפט קמא על שחרור המשיב לחלופת המעצר שנקבעה עוד ביום 23.10.2013.

(ב) הערר השני

4. על החלטה זו עררו שני הצדדים. המשיב טען כנגד הקביעה בדבר קיומן של ראיות לכאורה והמדינה טענה כנגד הקביעה כי קיים כרסום בראיות וכנגד ההחלטה על שחרור המשיב לחלופת המעצר. בית משפט זה קיבל את ערר המדינה ודחה את ערר המשיב (בש"פ 7856/13). בהחלטה נקבע כי על אף אי-התאמה מסוימת בהודעות השונות הקושרות את המשיב לביצוע המיוחס לו, לא ניתן לומר כי נשלל הסיכוי הסביר להרשעתו, כך שקיימות ראיות לכאורה. באשר לחלופת המעצר, נקבע כי אין בכוחה לאיין את המסוכנות הנשקפת מהמשיב. בית משפט זה נימק קביעה זו בכך שהמשיב החל בירי עוד טרם ההסלמה המשמעותית בעימות, דבר המעיד על מסוכנותו. כמו כן צוין כי ההודנה שהזכיר בית משפט קמא לא החזיקה מעמד וכי אף לאחר "ההודנה" הנ"ל הוצת ביתה של בת משפחתו של מאהדי. עוד נקבע כי תוצאתם הטרגית של האירועים עבור המשיב אינה מהווה שיקול לשחרור המשיב לחלופת מעצר, כפי שקבע בית משפט קמא, אלא להיפך - מותו של אביו של המשיב מידי מאהדי, כפי שנטען בכתב האישום, מגביר את החשש שהמשיב ינסה לפגוע בבני משפחתו. לבסוף צוין כי המפקחים נמנים על משפחתו של המשיב וכי מיקום חלופת המעצר אינו רחוק מענאתה החדשה, שם מתגוררים בני משפחת מאהדי. על סמך דברים אלה הורה בית משפט זה על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים.

5. ביום 10.12.2013 הגיש המשיב בקשה לעיון חוזר. ביום 19.12.2013 דחה בית המשפט את טענות המשיב ביחס לכרסום במשקל הראיות לכאורה, אך קיבל את בקשתו באשר לחלופת מעצר חדשה שהציע. בהתאם לחלופה זו, הורה בית המשפט המחוזי על שחרור המשיב למעצר בית בבית משפחת בס ביישוב אדם, אצל חברו של אביו המנוח של המשיב. בעקבות בקשה נוספת מטעם המשיב לעיון חוזר, ביום 26.2.2014 הקל בית המשפט את תנאי מעצר הבית של המשיב. בהחלטה זו צוין בית המשפט כי המשיב לא הפר את תנאי השחרור במהלך 70 הימים בהם היה נתון במעצר בית. עוד צוין כי ההליך העיקרי לא צפוי להסתיים בקרוב, בין השאר מאחר שהמשיב עומד לדין יחד עם מאהדי המואשם ברצח. לפיכך נקבע כי המשיב יוכל לצאת במהלך שעות היום יחד עם מפקח (אחיו או דודו) למקום עבודתו כנהג ברכב לחלוקת גז, במסגרת עסק לחלוקת גז שהיה בבעלות אביו המנוח. בנוסף נקבע כי בשאר שעות היום יימצא המשיב בבית משפחת בס ביישוב אדם כשאחד מארבעת המפקחים עימו (בני הזוג בס, אחיו או דודו).

(ג) הערר השלישי

6. כלפי ההחלטה מיום 26.2.2014 הגישה המדינה ערר נוסף. ביום 9.3.2014, בעקבות המלצת בית משפט זה, הסכימו הצדדים ששירות המבחן יגיש תסקיר מעצר שעל בסיסו תבחן בשנית בקשת המשיב לעיון חוזר ולהקלה בתנאי השחרור (בש"פ 1516/14 מדינת ישראל נ' דוויק (9.3.2014)), החלטת השופט נ' סולברג). יוזכר כי עובר להחלטה זו עדיין לא הוגש כל תסקיר מעצר בעניינו של המשיב.

7. ביום 24.4.2014 התקבל בבית המשפט קמא תסקיר המעצר, אשר מסקנתו הסופית היתה כי יש לעצור את המשיב עד לתום ההליכים. שירות המבחן התרשם מכך שעדיין שוררת מתיחות רבה בין שתי המשפחות וכי ההודנה נכשלה. על-כן, ובשים לב לשיחות שנוהלו עם המשיב, קבע שירות המבחן כי קיימת הערכת סיכון גבוהה לכך שהמשיב יפגע במשפחתו של מאהדי. בתסקיר נאמר עוד כי על אף ההתרשמות החיובית מהמפקחים המוצעים, אחיו ודודו של המשיב, הם עשויים להימצא בקונפליקט שיקשה עליהם להציב גבולות, נוכח הקרבה המשפחתית בינם לבין המשיב. לסיכום, שירות המבחן אשר נתבקש לבחון הקלה בתנאי מעצר הבית של המשיב כך שיוכל לצאת לעבודה, מצא כי לא רק שאין מקום לאפשר הקלה זו, אלא גם כי קיים קושי משמעותי בהמשך השייה של המשיב בכל חלופת מעצר שהיא. נוכח האמור, המליץ שירות המבחן על מעצר המשיב עד לתום ההליכים. על-פי החלטת בית משפט קמא, הגישו הצדדים התייחסות בכתב לתסקיר, כאשר המדינה אף הגישה בקשה לעיון חוזר בה התבקש מעצר המשיב בפועל עד

לתום ההליכים.

8. ביום 21.5.2014 התקיים בבית משפט קמא דיון בשתי הבקשות לעיון חוזר וניתנה החלטה המקבלת את ערר המשיב ודוחה את ערר המדינה. בית משפט קמא ביקר את התסקיר שהוגש, שכן לשיטתו שירות המבחן התייחס ככלל לשאלות אחרות מהשאלה שהופנתה אליו באשר לאפשרות שהמשיב יוכל לצאת לעבודה במסגרת חלופת המעצר. בית המשפט הביע ביקורת גם כלפי ממצאי התסקיר וציין כי המשיב לא הפר את תנאי מעצר הבית בדרך כלשהי, כי השגת הסולחה אינה תלויה במשיב וכי המשך הסכסוך והפגיעות בין המשפחות (הכוללות הצתה נטענת של בית השייך לבת משפחת מאהדי) לא הוכח. בית המשפט קבע כי לעת הזו, כחמישה חודשים לאחר שהמשיב שוחרר למעצר בית, אין מקום לעוצרו שוב בפועל. בית המשפט הוסיף וציין כי המדינה לא עררה כנגד ההחלטה מיום 19.12.1013 בדבר שחרור המשיב למעצר בית, ועל-כן, בהעדר טענה כלשהי על הפרת תנאי מעצר הבית, קשה לקבל את עמדת המדינה כי עתה קם צורך לעצור את המשיב עד לתום ההליכים. לפיכך חזר בית המשפט על החלטתו מיום 26.2.2014 וקבע כי המשיב יוכל לצאת לעבוד. לבסוף קבע בית המשפט כי אם המדינה תערור על החלטה זו, היא תעוכב עד לתום הדיון בבית משפט זה. הערר שלפניי מופנה כלפי החלטה זו.

נימוקי הערר דנא

9. הערר מופנה כנגד שני חלקיה של החלטת בית משפט קמא, היינו - כנגד דחיית בקשת המדינה לעיון חוזר ומעצר המשיב עד לתום ההליכים וכנגד קבלת בקשת המשיב וההקלה בתנאי שחרורו כך שיוכל לעבוד במהלך היום בחלוקת גז.

העוררת טוענת כי נשקפת מהמשיב מסוכנות רבה המשתקפת בעובדות כתב האישום, ובכלל זאת החזקת אקדח שלא כדין, ביצוע ירי וגרימה להסלמת האירוע נשוא כתב האישום, היות המשיב הראשון שביצע ירי והעובדה שגרם לפגיעת מאהדי. המדינה מוסיפה ומציינת כי העובדה שהאקדח, באמצעותו בוצע הירי, לא נמצא עד היום מעידה אף היא על מסוכנות. לעניין ההודנה נטען כי היא לא החזיקה מעמד ואין נפקות לשאלה מי מהצדדים אחראי לכך, החשוב הוא, לשיטת המדינה, שהסכסוך בין המשפחות נמשך ובכך יש כדי להקרין על המסוכנות הנשקפת מהמשיב. עוד נטען כי תסקיר המעצר העדכני מיום 24.4.2014 מצביע על מסוכנותו הרבה של המשיב. לעניין תסקיר המעצר, טוענת המדינה כי בניגוד לדבריו של בית משפט קמא, בתסקיר כלולה התייחסות לאפשרות שהמשיב יוכל לצאת לעבוד ואף היתה התייחסות מפורשת למפקחים המוצעים. המדינה מוסיפה כי על-פי האמור בתסקיר מפקחים אלו יתקשו בהצבת גבולות למשיב. עוד נטען כי שירות המבחן לא חרג מסמכותו בהתייחסו לשאלות רחבות יותר מהשאלה הצרה שהופנתה אליו, שכן הוא אינו רשאי להתעלם ממידע המגיע אליו במהלך בחינת חלופת המעצר ותפקידו להעמיד לעיני בית המשפט הערכה מקצועית ועדכנית באשר לאפשרויות לאיון המסוכנות הנשקפת מהמשיב. באשר למפקחים, המדינה טוענת כי בית משפט זה (בש"פ 7856/13) כבר הביע עמדה ביחס לקושי הטמון בכך שבני משפחתו של המשיב יפקחו עליו. כמו כן, מציינת המדינה כי אחיו של המשיב, אחד מהמפקחים המוצעים, היה דרוש לחקירה במשך זמן רב ביחס למעורבותו באירוע נשוא כתב האישום ולבסוף הוא נחקר באזהרה ושוחרר בתנאים מגבילים. נתונים אלה מעידים, לטענת המדינה, על הקושי באישור הדוד והאח כמפקחים. עוד נטען כי העבודה בה רוצה לעסוק המשיב, הובלת חומרים מסוכנים ברחבי ירושלים, דורשת מתן אמון רב מהרגיל ומחייבת קיומם של היתרים מתאימים שלא מצויים בידי המשיב.

לטענת העוררת, מסתבר כי הפיקוח על המשיב בביתו של מר בס אינו תואם את תנאי השחרור, שכן המשיב

מתגורר בגפו ביחידת מגורים נפרדת ואינו שווה כל העת במחיצת אחד הערבים.

לסיכום טוענת העוררת, כי נשקפת מהמשיב מסוכנות רבה הן למשפחת מאהדי והן לציבור בכללותו ועל-כן יש מקום למעצרו עד לתום ההליכים, ולחלופין, לכל הפחות, יש למנוע ממנו את היציאה ממעצר הבית לעבודה.

תשובת המשיב

10. המשיב מלין על הילוכה של העוררת, אשר בגדר הליך של בקשה לעיון חוזר ושינוי תנאי השחרור, אותו הוא יזם, העלתה בקשה למעצר בפועל, מבלי שהתקיימו התנאים שיצדיקו העלאת בקשה זו (לא נטען להפרת תנאי השחרור או לשינוי נסיבות). זאת ועוד – המשיב מדגיש כי המדינה בחרה שלא לערור על ההחלטה שמכוחה הוא שוחרר למעצר בית ועל כן אין היא רשאית עתה, ללא שינוי נסיבות שיצדיק זאת, לבקש את השבתו לבית המעצר. בפי המבקש טענות קשות כלפי התנהלות שירות המבחן בעניינו. לשיטתו שירות המבחן "ייצר" עובדות, הסתמך על השערות ונהג כלפיו בעוינות, תוך שלילה מראש של אפשרות שחרורו לחלופת מעצר. מנגד, בית משפט קמא בחן בקפידה את הנתונים, לרבות מידת הסיכון הנשקפת מהמשיב, והעוררת לא הצביעה על כל טעות שנפלה בהחלטתו.

בא-כוח המשיב עמד בדבריו על איכותה הגבוהה של חלופת המעצר בבית משפחת בס, בית המוקף גדר, המצוי בישוב המוקף אף הוא בגדר, כאשר סביב הבית מותקנות מצלמות אבטחה. עוד נטען להעדר כל אינדיקציה להפרת תנאי השחרור, בהם נתון העורר מזה מספר חודשים, שבמהלכם לא עשה דבר שיכול להשתמע ממנו כי רצונו הוא לנקום על מות אביו. נטען לטרגדיה קשה שפקדה את המשיב, לכך שמהראיות שבידי המאשימה לא ניתן להסיק קיומה של מסוכנות מצד המשיב אשר רק נזעק לסייע לבני משפחתו המותקפים ולכך שבפני המשיב הליך ממושך ביותר, בין היתר נוכח העובדה שהואשם ביחד עם מי שיוחסה לו רציחתו של אביו. בהקשר זה העלה המשיב את חשיבות האפשרות שיוכל לצאת לעבוד ולסייע בפרנסת המשפחה, עול שמוטל כיום כולו על כתפי אחיו המתקשה להתמודד עימו.

דיון והכרעה

11. בפתח הדיון מצאתי לנכון לפרט את עמדתי ביחס לתסקיר המעצר. מבלי להתייחס לטענות בדבר היחס לו זכה המשיב מצד קצינת המבחן שטיפלה בעניינו ואופן עריכת הביורורים על ידי השירות במקרה הקונקרטי, לגביהן אין בפני נתונים שיאפשרו התייחסות ממשית לגופן של הטענות, עמדתי היא כי גם אם הפנייה לשירות המבחן נעשתה לצורך בירור בקשת המשיב לאפשר לו צאת לעבודה, חובתו הייתה להתייחס לתמונה המלאה, שכן בשלבים קודמים של ההליך לא הוכן תסקיר מעצר. לדידי, גם אם מדובר בנאשם ששוחרר עוד בטרם הוגש תסקיר מעצר ומעורבותו של שירות המבחן נדרשה רק בהמשך, ככל שקצין המבחן מצא שנשקף מאותו נאשם סיכון שחלופת המעצר אינה מאיינת באופן סביר, חובה עליו להביא את הדברים לידיעת בית המשפט והתביעה. קל וחומר שאלה הם פני הדברים לאחר שבית משפט זה מצא, בשלבים קודמים, כי אין מקום לשחרר את המשיב לחלופת מעצר נוכח מסוכנותו וקיבל את ערר המדינה בנדון (בש"פ 7856/13). למותר לציין כי ההחלטה הסופית מסורה תמיד לבית המשפט, אך ראוי שלנגד עיניו תימצא חוות דעת של גוף כמו שירות המבחן, שתגובש על-פי מיטב ההכרה המקצועית של קצין המבחן מבלי שזה יידרש להתעלם מנתונים המדליקים אצלו "אור אדום" באשר לעצם האפשרות להסתפק בחלופת מעצר רק מכיוון שבעבר הוחלט על שחרור. כמובן שכאשר שירות המבחן מבסס את המלצתו על נתונים עובדתיים שגויים, ואיני רומז לכך שבמקרה דנא אלו הם פני הדברים, יהיה בכך להפחית ממשקל ההמלצה.

עמוד 5

12. אכן, גם אם נתבונן על המקרה דנא בגדר דלת אמותיה של בקשת המשיב להקל בתנאי שחרורו ולאפשר לו לצאת לעבודה ובהתעלם מבקשת המדינה לשוב ולעוצרו, ההחלטה בעניין זה בהכרח צריכה להביא בחשבון את הערכת המסוכנות הכלולה בתסקיר. מקום בו שירות המבחן מגיע למסקנה "כי קיים קושי משמעותי לבוא בהמלצה על שהייתו של [המשיב] בחלופת מעצר באשר היא", ברי כי יש להביא זאת במניין השיקולים כשנבחנת האפשרות להקל בתנאי שחרורו.

13. להערכת שירות המבחן בדבר מסוכנות המשיב והאפשרות להפיגה יש להתייחס בכובד ראש. עמדה זו נתמכת במקרה דנא במעשים המיוחסים למשיב בכתב האישום, לגביהם מצא בית משפט זה כי קיימות ראיות לכאורה להוכחתם. מעשים אלה מעידים על מסוכנות, כפי שהוסבר בהחלטה בבש"פ 7856/13 ואין צורך לשוב על הנימוקים שפורטו בהחלטה זו. הוסף לכך את הקושי להביא לרגיעה ביחסים בין שני פלגי המשפחה הניצים, את העובדה שלכאורה נעשה שימוש בנשק שטרם אותר ואת הצעת המשיב כי בני משפחתו יפקחו עליו בשעות העבודה – כל אלה אינם מאפשרים להיענות לבקשת המשיב להקל את תנאי שחרורו. מובנת מצוקת המשיב ומצוקת משפחתו נוכח קשיי הפרנסה שנוצרו לאחר רצח ראש המשפחה ומעצר המשיב. אלא שמנגד ניצב החשש מפני התלקחות מחודשת של האלימות ושומה על בית המשפט שלא להקל ראש בחשש זה.

14. מנגד איני סבור שיש להיענות לבקשת העוררת בדבר מעצרו בפועל של המשיב. מאז החליט בית המשפט המחוזי על שחרורו בתנאים, החלטה עליה לא הוגש ערר, לא דווח על הפרת התנאים ולא נוצרה כל נסיבה חדשה שיש בה כדי להצדיק החזרתו של המשיב לבית המעצר. אכן, עובר לשחרור המשיב לא הונחה בפני בית המשפט עמדת שירות המבחן וזו הוגשה רק לאחרונה. אלא שאין מדובר בנסיבה חדשה. שירות המבחן אישש את חששה של המדינה, שהיה קיים עוד קודם לכן, בדבר מסוכנות המשיב, אך ניתן היה לערור על החלטת השחרור ולטעון, בין היתר, שלא היה מקום להורות על שחרור בטרם הוגש תסקיר מעצר, והדבר לא נעשה. זאת ועוד, ידועה ההלכה כי מעצרו מחדש של נאשם ששחרר בתנאים אינו מהלך שיינקט בנקל ונדרש קיומן של נסיבות בעלות משקל להצדיק צעד זה.

15. התוצאה היא שהערר מתקבל במובן זה שמבוטלת ההחלטה שאפשרה למשיב לצאת לעבודה. הערר על ההחלטה שלא לעצור את המשיב נדחה.

ניתנה היום, ז' בסיון התשע"ד (5.6.2014).

ש ו פ ט